

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 20. јул 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 29

Слава у Грабовцу

Црквено-народни сабор

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

У малом барањском селу Липови 7. јула одржана је храмовна слава која је, као и претходних година, достојно обележена и прослављена. Иако је ове године Ивањдан пао на радни дан, мештанима су се у празновању Рођења св. Јована Претече придружили и српски православни верници из Мађарбоје, Бездека, Виљана, Шумберка, Мохача, Медине, Шарока, Мајша, Печуја, Помаза и Будимпеште а и овом приликом допутовали су и Срби из Републике Хрватске, пре свега, из Белог Манастира и околине предвођени Боривојем Новаковићем и Николом Алајицом.

Свету литургију служили су јереј Радован Савић, парох мохачки, администратор липовачке парохије и јереј Предраг Хајдуковић, парох печујски који је уједно одржао и свечану славску беседу. Говоривши о св. Јовану Претечи, о. Хајдуковић је између осталог рекао следеће: „Данас славио рођење Онога који је ишао пред Исусом Христом, који је најавио Њега и који је био онај глас из пустиње који је изговорио суштину наше вере. Проповедник из пустиње људе је позивао на покајање. И баш тај св. Јован Крститељ, драга Браћо и Сестре, видевши Господа рекао је: „Како ја Тебе да

Храмовна слава у Липови

Верници даровали цркву

крстим, када ја нисам достојан ни ремена твога одрешити. Он је Бога познао а како Га је познао? Па није Он прочитао, Браћо и Сестре, у никаквим књигама – било му је откривено јер је био готово ангел божји, тако су Га црквени оци волели, називали. Својом чистоћом живота Он је то и доказао.”

Јереј Хајдуковић је затим указао на важност чистоће душе путем светог поста а потом је још једанпут честитао храмовну славу свима Липовчанима који су обновом светог храма показали пример: „Нажалост, многи храмови у нашој епархији су запустели али ево,

наши драги Липовчани нам покажу својим примером како треба одржавати свој храм, своју заједницу и ја им честитам на томе као и на њиховој слави. Славио св. Јована Претечу онако како смо то и до сада радили. Бог Вас благословио и сваку срећу даривао” – поручио је на крају своје проповеди о. Предраг Хајдуковић, парох печујски.

У наставку је уследила литија и резање славског колача, као и благосиљање кољива. Кум овогодишње славе био је Милутин Новаковић, родом из Липове који данас живи у Геду. Видно ганут, рекао нам је: „Оновремено, морао сам да напустим своје родно село. Међутим, у Липову увек радо долазим и драго ми је што сам ове године ја кум. Кумство ми пружа посебно задовољство и осећам се срећним.”

Јереј Радован Савић, администратор липовачке парохије захвалио се овогодишњем куму што се потрудио за славски колач и кољиво и што се показао као прави домаћин, будући да је у порти древне светиње свако обилно почашћен ракијом, вином, пивом, соковима. Нису изостале ни „новаковићевске” плескавице и хевапи, за које су се побринули мајстори роштиља Мирослав Шврака и Ненад Анђелић: чак четрдесет килограма припремљено је за мештане и госте!

Речи захвалности од стране оца Савића упућене су и Љубомиру и Слободану Бачванину, који ће догодине бити кумови славе. Наиме, они су светиње даривали нове прозоре – на храму су сва окна измењена, пет нових прозора штите древну богомољу од сунца и других временских непогода.

Заслугом Ђуре Поповића, некадашњег Липовчанина, данас Будимпештанца који редовито долази у своје омиљено родно село, обновљено је и јеванђеље – рестаурацију драгоценог црквеног издања урадила је Кристина Мијатовић, апсолвент Факултета примењених ликовних уметности у Будимпешти.

Такође ваља истаћи да на корош цркве воде нове лесте које су замениле претходне, несигурне мердевине.

Дакле, Липовчани су и ове године урадили доста тога на улепшавању свога храма, ту традицију – малтене сигурно – наставиће и следеће године. Доследни су остали и другим славским обичајима међу које спада и славско весеље! У порти древне светиње за добро расположење домаћина и гостију побринуо се Оркестар „Весели Удварци” који састав је чак до вечерњих сати неуморно свирао. Певало се, играло, веселило а када је слављу дошао крај многи су констатовали да је овогодишња ивањданска слава у Липови протекла достојанствено и празнично а томе је у многоме допринео кум Милутин Новаковић коме су речима: „Алал вера Милутине” одали признање и млади и стари, Срби и Мађари, сви људи добре воље који су са њим прославили Рођење св. Јована Претече.

П. М.

Предраг Мандић

Фестивал рибе чорбе у граду на Шугавици

Фишијада у Баји

И након прошлогодишње јубиларне десете по реду „Фишијаде” у Баји, није опало интересовање према овој културно-забавној манифестацији! То је потврдио једанаести по реду Фестивал рибе чорбе у граду на Шугавици где је 8. јула цело насеље било преплављено гостима, знатижљивим туристима не само из Мађарске, него и из суседних земаља па тако и из Србије (ту је била делегација побратимљеног града Сомбора) а дошли су и из других делова Европе.

Главни простор, наравно, и ове године био је обезбеђен кулинарима, заљубљеницима рибе чорбе. Пошто су на главном тргу претходно извршени одређени радови на улепшавању самог ужег центра а који нису још у потпуности приведени крају, организатори од стране Локалне самоуправе морали су смањити број обезбеђених места за кување па су дозволу издали за 1600 котлића. Готово сигурно је, међутим, да се риба кувала у много више котлића пошто су Бајци своје котлиће, столове поставили на острву, код својих домова, стамбених објеката...

Није био изузетак ни Регионални центар бачванских Срба, седишна зграда Самоуправе Срба у Баји и месне српске православне црквене општине где се веселом друштву, уз добре капљице, указала прилика да окусе рибу чорбу

Милош Апић окушао се и у улози кувара рибе чорбе

коју је скувао Милош Апић, председник Бајске српске мањинске самоуправе. Задовољан укусом фиша био је и Милош Угреновић: „Риба је одлична. Укус је стварно добар. Једина ми је замерка што ми неће дати рецепт!”

Приликом бајске „Фишијаде”, на којој су свој сто имали и рибуљу чорбу скували и чланови Културно-уметничког друштва „Табан” из Будимпеште, ове године „жртвовано” је 15 тона рибе! Поред ове импозантне бројке ваља напоменути и завидан избор културно-забавних програма који су понуђени заинтересо-

ванима. Било је наступа бројних оркестара међу којима су се извођењем балканске музике, па тако и српске, истакли месни састав „Чабар” и Оркестар „Ајде браћо” из Будимпеште предвођен Слободаном Вертетићем. У навођењу нећемо изоставити ни нову мега звезду: Магдолна Ружа из Малог Иђоша је на острву Петефи и Бајцима отпевала легендарну и непревазиђену песму „Ђурђевдан”.

У дворишту Регионалног центра Срба пак свирао је Оркестар Иштвана Пети Ковача старијег којег је 1996. године за краља тамбураша у Мађарској „крунисао” господин Арпад Генц, тадашњи председник Републике Мађарске.

Круну једанаесте по реду „Фишијаде” у Баји представљао је полусатни ватромет који је уприличен тачно у поноћ а затим је забава настављена до ране зоре.

Све у свему, овогодишњи Фестивал рибе чорбе остаће запамћен не само по броју котлића, оркестара и забавних група, него и по посетиоцима од којих је, према проценама, у граду на Шугавици било преко 50-60.000 људи. Толико њих, ако не и више, очекује се и на следећој фишијади чије су организационе припреме, након смирања овогодишње, већ отпочеле. Колико је популарна ова приредба, чији је буџет преко 30 милиона форинти, потврђује и чињеница да су бројни спонзори – међу којима су у знак захвалности за финансијску подршку подељени златни, сребрни и брончани котлићи – већ 4-5 година унапред склопили уговор са Локалном самоуправом Баје. Дакле, гарант је да ће се догодине, друге суботе у јулу, у родном граду Богобоја Атанацковића и Јоакима Вујића поново приредити општеном веселе приликом којег ће доминирати укусна бајска риба чорба.

„Ову нашу светињу, једну од најстаријих на тлу Будимске епархије, подигли су драговићки монаси крајем 16. века, односно, као што каже летописац игуман Пајсије, 1587. године почели су да дижу ову светињу, овај манастир јер су бежали од глади – како каже летописац – у ове крајеве и нашли су српски православни народ који је био у расејању... Шта значи манастир Грабовач за нас православне Србе, не само овде у Будимској епархији, него можемо рећи много шире, до Србије па и Хрватске? Сам доказ да сте дошли драга Браћо и Сестре, јесте да овај манастир зрачи и да вуче к себи Децу своју, јер не заборавите он стоји овде као старо-заветна Рахилја која плаче за својом децом и неће се утешити јер их нема. Али, ето годишње једном, када се окупимо, нашом молитвом, нашом песмом пробудимо ову нашу светињу и Господ Бог се радује драга Браћо и Сестре, као и свети апостол Петар и Павле.” – биле су беседничке речи јереја Милана Дујмова, пароха калашког приликом свете архијерејске литургије у оквиру овогодишње прославе Петровдана, славе древне светиње коју су како је и сам о. Дујмов рекао, 1587. године основали монаси манастира Драговића у Далмацији.

И заиста, манастир Грабовач, за Србе у Мађарској свето место, поклонички центар 16. јула пробудио се из свог једногодишњег сна јер су му дошли Срби из малтене целе Мађарске с циљем да му се поклоне, да се у њему помоле. И не само Срби са територије Будимске епархије, већ и сународници из Србије и Хрватске. Молитвена реч српских православних верника одјекивала је из свих грла у манастирској цркви где је уз саслужење свештенства свету архијерејску литургију служио Његово Преосвештенство епископ будимски Господин Лукијан а проповед је пак одржао јереј Милан Дујмов, парох калашки који се присетио Петра и Павла, два велика апостола, два човека, две различите природе, два ума, две различите науке, но једно у Христу Господу да би своју беседу привео крају следећим речима: „Ја вам желим драга Браћо и Сестре да овај дан проведете у молитвеном расположењу у овој светињи и да својим кућама однесете благослов овога манастира. Дај Боже. Амин.”

Уследила је потом литија а затим и трпеза љубави у гостопримници... Многи су славски ручак обавили на простром ћебету на трави, постављеном столу у хладовини под дрветом а било је и таквих који су решење нашли на пртљажнику свог аутомобила. Избор хране био је богат: једни су јели ћевапе, други паприкаш док су трећи прасетину а многи су од куће понели са собом укусне недељне празничне залагаје.

У гостопримници није се само ручало, већ и славило... Група средњошколаца из Београда предвођена професорицом Зораном Миљевић-Раденковић била је почашњена пажњом Туристичке агенције Српске православне цркве „Добročинство” и њеног управника Драгана Вукића који је нагласио: „Драги Владико, дозволи ми да Ти представим најмлађи део моје групе која је дошла да са Србима из Мађар-

Слава у Грабовцу

Црквено-народни сабор

Светој архијерејској литургији присуствовао је велики број верника

ске подели духовну радост празника и учествује у слави манастира Грабовца. Ми смо наградили четири ученика која су на такмичењу из верске наставе били најбољи у граду Београду. Овом приликом поздрављам и професорицу Раденковић и њене ученике у жељи да верска настава буде ближа што већем броју младих, да кроз верску наставу заволе своју Цркву и постану на најбољи могући начин њени чланови, да постану практични православни Срби и да се укључе у активан литургијски живот Цркве. А награђене ђаке пак молим да памте док су живи да су са Србима у Мађарској прославили славу манастира Грабовца и да су из руку епископа будимског добили једну драгоцену и вредну књигу Павла Софрића „Моменти из прошлости Сентандреје”.

Преосвећени владика Лукијан је уз поздравне речи „Нека им пут њихов у животу буде благословен, путеви светога Саве и путеви православаља који су сигурни путеви, да никад неће скренути са њега на неку странпутицу. Нека их Господ Бог чува и свети апостоли чији је данас сабор” драгоцену издања уручио Маши Ђурковић, Јелени Вујатовић, Слободану Тубићу и Гордани Сучевић која је била одушевљена атмос-

фером манастирске славе и односом српских православних верника у Мађарској према Цркви: „Одушевило ме је што је народ од свег срца, из свег гласа певао приликом свете архијерејске литургије. То се код нас ретко доживљава, ми смо умеренији у томе. Види се да је народ у молитви заједно, представља праву заједницу. Заиста сам одушевљена свим оним што сам видела и надам се да ће ми се још указати прилика да поново дођем.”

Задовољство због учешћа на манастирској слави било је уочљиво и на лицу Александра Степановића из Бања Луке, из Републике Српске који се са својим колегама већ близу два месеца налази на полицијској едукацији у Будимпешти а у древни манастир допутовао је на позив Срба из главног града: „Хвала Богу што смо доспели овде. Свиђа нам се и драго ми је што можемо поделити славље са нашом Браћом. Заиста је лепо окупити се око Цркве и разменити лепе речи са нашим људима који исто тако негују религију.”

Јован Бертић из Републике Хрватске, који редовито долази на храмовне славе у Барањи, такође се пријатно осећао на слави: „Свиђа ми се. Славско расположење је заиста лепо. Да није жетва код нас дошао би цео аутобус из Хрватске.”

Међу упитанима једино је Владимир Козић из Баје имао кратку, помало критичку примедбу: „И ове године лепо је овде у манастиру Грабовцу, но, жао ми је што нас је с године на годину мање.”

О разлозима није хтео више да каже, већ се тајанствено насмешио као што су осмехе и позивне речи добацивали бројни трговци, вашарције који су марљиво нудили своју робу пролазницима, пре свега деци и њиховим родитељима, односно декама и бакама.

Пауза за ручак, приликом које се огласио и једини оркестар који се појавио ове године у Грабовцу и зато хвала младим Ловранима, за тили час приведена је крају пошто је манастирско звоно огласило почетак вечерња приликом којег је освешћен и пресечен славски колач, преливено кољиво. Кумови овогодишње славе били су чланови црквено-општинског одбора из Бате предвођени месним парохом, јерејом Далибором Миленковићем који нам је рекао: „Ми смо се кумства примили како би смо помогли нашу Цркву, наш манастир да одржимо нашу традицију овде у дијаспори. Одлука о прихватању кумства пала је у сагласности са одборницима и на тај начин наставили смо оно што су заправо и наши преци наставили.”

За следећу годину, иначе, кумства се прихватио Петар Крунић, председник црквено-општинског одбора у Калазу и његов зет Пал Фекете.

Приликом вечерња окупљеним верницима пред светим храмом обратили су се и јереј Павле Каплан, опслужитељ манастира Грабовца и протосињел Емилијан (Мрђа) из Шведске, Епархије британско-скандинавске који је првенствено говорио о идолопоклонству да би потом апеловао на Србе у Мађарској: „Апелујем на вас да чувате своју православну веру, име српско, да са својом децом говорите српски, да пишете српско писмо, ћирилицу, како би се – као што се ми дичимо са нашим прецима – и са нама дичили. Треба да будемо један народ, са својом вером, са својим језиком, са својим писмом – само на тај начин ћемо остварити задатак који нам је дат: да остваримо заједницу са Богом, једни са другима да нас тако Бог позна и призове у своје царство и да се тако спасемо. Чувајте своју православну веру и име српско и тако ћемо бити народ божји, тако ћемо се и спасти.”

Српски православни верници у Мађарској ће сигурно добро запамтити поруку цењеног госта из Шведске као што ће дуго памтити и наступ омладинског фолклорног друштва из Ловре које је извело сплет српских народних игара уз пратњу оркестра на челу са Предрагом Алексовом. Млади Ловрани поздрављени су овацијама и бурним аплаузима а затим је уследило весеље уз заједничко коло. Славским весељем испраћен је још један црквено-народни сабор у манастиру Грабовцу који од памтивека носи у себи својеврстан печат идентитета српског народа у Мађарској. Док га буде, тако ће бити. Духовни манастирски центар увек ће значити средиште и стетиште потомцима патријарха Арсенија III Чарнојевића.

Предраг Мандић

Опход око грабовачког храма

О дебаклу репрезентације СЦГ на Светском фудбалском првенству у Немачкој

Нула подвучена плавим

Репрезентативци СЦГ вратили су се кући са 18. Мондијала у тренутку када је он практично тек почео да се захуктава! Јубиларни 10. наступ на светском сајму фудбала може се окарактерисати уз изговорену само једну реч – «нула». У групи «Ц», са етикетом «смртоносна» – нисмо извукли живу главу! Претрпели смо три пораза, уз гол-разлику 2:10, а празан бодовни салдо сврстао нас је на последњу позицију од укупно 32 актера СП. Нешто бољи од нас су Костарика, Ангола, Того, Саудијска Арабија и Иран. Начели су нас Холанђани у Лајпцигу (1:0), разбили Аргентинци у Гелзенкирхену (6:0!) и на крају «нокаутирали» у Минхену представници Африке, селекција Обале Слоноваче (3:2).

Шта се то заправо догодило у репрезентацији Србије и Црне Горе која се прошетала у квалификацијам за Првенство света? Шта је нарушило унутрашњу хармонију те сложене породице, коју су у Немачкој редом почели да напуштају Душан Петковић (селекторов син), Кежман, Короман, Видић, Љубоја, Драгутиновић...

Да ли су то били пехови, стицај несрећних околности, или љутња богиње «Фортуне» изазвана неким појавама које редовни хроничари нису могли да осете, виде и забележе у кампу у немачком Билербеку. Или је почетак краја наступио још пре нешто више од пола године, након последње квалификационе утакмице против БиХ у Београду коју је СЦГ добила 1:0 и директно оверила визу за СП. Дobar део стручњака склон је другој опцији неуспеха «плавих», а многимима ће за

разумевање ситуације моћи само да помогне «Водич кроз српски менталитет» Моме Капора!

Чињенице су неоспорне! «Плави» су били први у својој квалификационој групи зато што су се максимално припремили за сва искушења која су их чекала, док је на Мондијалу било – обратно. У Немачку су отишли потпуно неприпремљени?! И физички, и психички, и тактички, за такмичење као што је СП, а самозадовољство због пласмана било је – превелико. Отуда је већ после прве две утакмице тим преполовљен због повреда, а када екипа није спремна, онда стижу жути и црвени картони, што нас је управо и задесило. Два пораза на старту толико су нас дотукла да

повратка више није било. Код нас је највећи проблем што лакше постижемо неки успех, него што га сачувамо. Играчима, селектору Илији Петковићу и његовим сарадницима нико не може оспорити заслуге за пласман међу 32 најбоље екипе на свету, али итекако може због тога што такву атмосферу и веру у успех оних које је водио – није сачувао до краја! И мотив је био велики проблем. Кежман је непосредно пред Мондијал изјавио у медијима да није лако наћи мотив када играш за три непостојеће државе. Свира се химна из СФРЈ, државна застава има боје СРЈ, а ми играмо за СЦГ која је месец дана пред Мондијал званично престала да постоји, јадао се Матеја, додајући уз то

да и сваки од репрезентативаца «плавих» има вредне уговоре у клубовима (иностраним, наравно), што још више разводњава мотив! Преостало им је једино да играју за народ (пошто нема државе!), или, пак – за своју душу. По ком год основу да су играли – видели смо како су прошли!

Како даље? На јесен већ почињу квалификације за ЕП 2008. године. Чији су домаћини Аустрија и Швајцарска. У септембру, овог пута и – коначно, само Србију – чекају утакмице против Азербејџана у Београду, односно Пољске у Варшави! Колико се може учинити на стварању новог имица националног тима Србије? Пуно не може. Мало је времена. Много тога, међутим, може се започети! Кренимо редом.

Ургентан циљ Фудбалског савеза Србије мора бити – буђење националног идентитета ради стварања много бољег амбијента у којем ће наступати национална репрезентација Србије! Не треба задржати плаву боју дресова. Треба је архивирати! Боја државних мајица треба да буде црвена (према нашој застави), или пак модификација црвено-плавобеле боје, чија би заступљеност на дресовима била као редослед на застави. Момци на дресовима треба да носе грб државе Србије са двоглавим белим орлом, а не амблем фудбалске асоцијације, као до сада! Коначно је дошло и време да слушамо химну без звиждука. Слушаћемо химну «Боже правде» и уживати у великој подршци јединствене публике. Мора се именовати и нови селектор! Евидентно је да су вршни стручњаци српске националности «бежали» од вреле селекторске клупе недефинисаних хибридни држава у које је Србија упадала политичким одлукама свих њених руководства у последњој деценији и по. И није тачно да је разлог што нису хтели да преузму национални тим – новац. Они га имају! Разлог је што у магловитим творевинама (СРЈ, СЦГ) нефункционалних државних заједница нису желели да раде, јер су услови били далеко од професионалних. У свему! У таквом амбијенту нису желели да сруше мит о себи. Поготово не у својој матичној земљи! А мит су изградили у иностранству.

Српски дрес је данас, сасвим други изазов!

Властимир Вујић

Даница Бијељац, уметнички фотограф

Београд у Миленијумском парку

Даница Бијељац

У Миленијумском парку у Будиму, љубитељи уметничке фотографије у прилици су да до краја јула погледају изложбу радова једанаесторо фотографа из неколико европских земаља. Замисао организатора била је да млади уметници на групној изложби представе главне градове својих земаља, али не онакве какви су нам обично представљени на разгледницама или у туристичким проспектима.

Интересантно је да је главни град наше матичне земље на овој изложби предсављала једна Парижанка. Реч је о Даници Бијељац, припадници такозване друге генерације наших сународника који живе у главном граду Француске. Са одличним знањем српског језика, заљубљена у Београд у којем јој и данас живи бака, српску престоницу представила је кроз лица њених становника, и то углавном она која је оком свог фотографског апарата забележила у пролазу.

– Реч је о колективној изложби фотографија у чијој је организацији учествовала моја колегиница из Париза Жофи Илешвај, иначе Мађарица. Окупила је неколико уметника из европских земаља и иницирала идеју да направимо изложбу на којој бисмо кроз своје фотографије представили главне градове Европе. Постојала је могућност и визуелног и аудио представљања. На крају се 11 фотографа из различитих земаља окупило у Паризу. Фотографије које смо денели у Будимпешту нису део неког нашег ранијег ангажовања, већ су рађене специјално за ову изложбу. Међу нама самима осим задате теме, а то су главни градови Европе, није било неких посебних договора о томе шта ћемо приказати и био је велики изазов видети шта су колеге донеле.

Идеја је била да прикажемо Европу кроз њене главне градове јер смо

сматрали да су они огледало целе једне државе. Услов је био да фотографије не личе на разгледнице, већ да буду уметничко виђење дитичног града, да то буде његов особен печат. Најчешће се полазило од детаља, који међутим могу много да кажу о средини у којој је настала фотографија.

Да ли је Београд и раније био заступљен у вашим стваралаштву или сте о њему почели да размишљате тек када сте чули за тему изложбе?

– Ја сам и раније радила фотографије у Београду, али више портрете у затвореном простору. Тема ове изложбе повукла ме је да изађем напоље

и да успоставим контакт са градом, што је у првом тренутку било врло

тешко с обзиром да ја никада нисам била тзв. улични фотограф. Међутим, брзо сам се уживела у своју нову улогу и приметила како је Београд врло шаролик град. Поједини његови делови су сушта супротност један другоме, па су ме тако путеви водили и тамо где иначе сигурно не бих залазила. Примера ради, радила сам и у Миријеви и овековечила Београд и из те перспективе.

С обзиром да сте Српкиња која је рођена у Паризу, да ли сте Београд посматрали као свој или пак као страни град? Да ли сте приметили неке од оних детаља који само странцима падају у очи, а житељима обично остану непримећени?

– Мој присуп је био доста интиман, али су сви људи који се јављају на мојим фотографијама пролазници. Они су у суштини анонимуси, али сам ја са њима имала неки специфичан контакт. Мислим да се тај емотивни приступ и види на мојим фотографијама. Оне нису само супарни документи типа – е, ово је Београд. Гледала сам га више изнутра него са стране и углавном сам се стављала у ту позицију.

Да ли на лицима људи који се појављују на вашим фотогра-

фијама посматрач може да закључи о ком поднебљу се ради, односно да није реч о становнику Париза, на пример?

– Мени је то комплетно Балкан јер на овим мојим фотографијама постоји комуникација између пролазника и позадине. Ту релацију не налазим у Паризу, то ми се дешава само на Балкану. То је сигурно зато што на Београд гледам другим очима него на Париз, према којем ипак наступам као неко ко га познаје. Тамо где живите, многе ствари вам промакну, а приликом сваког доласка у Београд пробуди се моја радозналост и потреба да објективом забележим оно чега у Паризу нема. Међутим, овога пута сам се трудила да не уђем у добро познати шаблон који имају западњаци када је у питању њихово гледање на источни, сиромашнији део Европе. Појединци на мојим фотографијама су често у својим бригама, погнуте главе, али сам за разлику од мојих западних колега покушала да им дам поетични тон тиме што сам их уклопила у одговарајуће окружење.

Када сте први пут осетили жељу да свет око себе забележите оком камере?

– Фотографију сам заволела када сам имала 17 година и желела сам то да студирам. Али пошто у Француској то није могуће у првим годинама студија, уписала сам филм и преко њега се поново вратила на фотографију. Од тада па до данас непрестано ме интересује релација између покретних и статичних слика. Од пре годину дана сам независни фотограф и пре свега ме интересују поетично-документарне фотографије. То су ситуације које имају везе са реалношћу, које имају у себи и нешто документарног, али ипак нису само то. Фотографије које су изложене у Будимпешти прати и звук песме „Тихо појте сићени славуји“, коју је отпевала моја бака. Посетиоци изложбе добијају слушалице и док посматрају фотографије уједно слушају и ту дивну песму. Она се потпуно уклапа у ту серију мирних фотографија.

Иначе, ја Београд видим као град који је на неки начин стао, али у коме се истовремено и доста тога ради, и управо је тај парадокс једна од мојих тема.

Од уметничке фотографије, као ни од других видова уметности, на овим просторима се тешко може живети. Да ли је то слушај и у Паризу?

– Ни ја, нажалост не живим од тога. Радим друге послове да бих финансирала своје пројекте везане за фотографију. Примера ради, од продаје својих фотографија не могу да зарадим ни за покривање трошкова њихове израде. Ту равнотежу је могуће постићи, али се она мора тражити годинама, врло стрпљиво. И у овој области постоје спонзорства, чак и на нивоу државе. За ову изложбу смо користили и те видове помоћи, како у Француској, тако и у Мађарској.

Драган Јаковљевић

Београд „у пролазу“

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (24)

Устанак у Македонији

Када је 976. умро цар Јован Цимискије, у Византији су избиле борбе око престола, а у Македонији је – у једном делу некадашњег Симеоновог и Петровог Бугарског царства – плануо устанак. Устанак су повели синови „комиса” Николе, локалног властодршца у пределу Преспе и Охрида, такозвани „комитопули”, Давид, Мојсеј, Арон и Самуило. Пошто су му браћа изгинула у борбама или била уклоњена, после неког времена на челу устанка је остао Самуило који се прогласио за цара Бугара, чиме је показао да му је циљ да обнови некадашње Симеоново и Петрово царство. За њега је била повољна околност што је нови византијски цар Василије II (976-1025) био заузет борбом са супарницима те није могао да своје снаге употреби против устанка. Устанак се ширио на све веће територије и Самуило је после низа успешних похода против византијских одреда заузео Македонију, Тесалију, Епир, бугарске земље између Дунава и планине Балкана, и територије на западу до Београда и Сирмија.

Пошто су и Србија и приморске кнежевине биле на путу Самуилове експанзије, јасно је да су биле угрожене од македонско-бугарског цара. У Дукљи је у то време владао кнез Јован Владимир који је признавао врховну власт византијског цара и био у добрим односима са византијским намесницима у Драчу. Пошто Јован Владимир није хтео да се добровољно потчини Самуилу, пред крај X века, вероватно око 998. године, Самуило се окрене против Дукље. Јован Владимир је био присиљен да се повуче на планину Облик код Скадра, али није имао снаге да се у отвореној борби супротстави далеко надмоћнијем непријатељу па се предао да би поштедео своје људе. Владимир је одведен у Преспу, а Самуило је наставио поход. Заузео је Драч, нападао на Улцињ, Котор и Дубровник, опустошио Далмацију до Задра, а у повратку и Босну и Србију.

Према житију Јована Владимира, које је у скраћеном облику сачувано у *Летопису попа Дукљанина*, Самуилова ћерка Косара је једном измолила дозволу од свог оца да са служавкама сиђе у тамнице и измије главе и опере ноге заробљеницима. Том приликом се упознала са Владимиром кога је одмах завољела, а потом се, уз очев пристанак, и удала за њега. Самуило је после тога у Дукљу поново дао власт Јовану Владимиру, као свом зету. Слично је поступио Самуило и са намесником Драча за кога је удао своју ћерку Мирославу и вратио му драчку област на управу.

Прича о Јовану Владимиру његовом женидбом није завршена.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Тренутак за памћење

Као што ти већ јавих, последњих недеља нам је била актуелна техничка модернизација. Чујем да си се и ти опремила, па рекох да ти пренесем шта се прича наоколу о замкама које нас вребају. Тренутак када схватиш да је твој рачунар уједно и твој пријатељ, сарадник и део твог тима је, кажу, за памћење. То значи да прихватиш да живиш у дигиталном свету са свим његовим последицама – добрим и лошим. У добре си се већ уверила: најзад успеваши да будеш на више места у истом тренутку, што виртуелно што лично; да на свом столу имаши сва могућа светска сазнања па на енциклопедије сада гледаш као на наивана дејча штива; да ти разносачи из супермаркета долазе на ноге а ти им само љубазно климнеш главом из фотеље; да из свог живота елиминишеш банку и пошту и њихове надрдане шалтерруше; да у три минута упознаш петорицу добрих типова и да са неким од њих раскинеш „везу” једним кликом миша, без суза или грчева у стомаку.

Све је, дакле, лакше и брже. Да ли је и лепше, не знам. Али, не бих био искрен када ти не бих пренео и нешто од онога што ми је дошло до ува о наличју овог савезништва: ако носиш лаптоп са собом, једно раме ће ти увек бити ниже од другог, а можда ћеш се и мало погрбити. Не толико од ношења, колико од неправилног седења и даноноћног тупкања по тастатури. Ако се бавиш послом који захтева мало више кликтања мишем, можда ће ти се у неком тренутку на десној надлактици појавити нека чудна избочина. Не брине, временом ће нестати. Заборавићеши на уобичајено време доручка, ручка и вечере, топли оброк замениће топла пића, а жеђ гасиш кока-колом која те поред кафе држи у стању приправности да не заспиш, јер ако си већ седела читавог дана, ноћ је и те какав савезник у твојом послу. На твој иначе нормалан струк одједанпут ће се прилепити масне наслаге, а зарађени новац углавном ћеши трошити у козметичким салонима на разне велнес куре и антицелулит третмане. Али ипак, не дај боже да се том твојом беспоговорном пословном сараднику нешто деси, јер ћеши видети да толику тугу и хистерију ниси осетила још од средње школе, када те је шутнуо први дечко. Добра страна овог убрзања твоје животне траке биће у томе што ћеши брже осетити последице овако нездраво скоројеног живота и након силних медицинских покушаја, завршити са радикалним планом како да промениш свој живот. За почетак притисни „оф” и пусти свог немушког лаптоп сарадника на добро заслужени одмор.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

База података НБС на Гуглу

Један од највећих интернет претраживача Гугл прошлог месеца је свом претраживачу научних база података прикључио и целокупну мрежу дигиталних база Народне библиотеке Србије, Кобсон. „Гугл се недавно обратио Народној библиотеци са предлогом о сарадњи који је већ реализован, и све што се налази у нашим Кобсон базама већ је доступно преко Гоогле претраживача”, каже Сретен Угричић, управник НБС и додаје да су у току преговори са Гуглом и око такозване масовне дигитализације националне баштине, што је сарадња коју Гугл реализује са неколико највећих светских библиотека.

Сретен Угричић истиче још један пројекат изузетног значаја не само у локалним оквирима. Наиме, Народна библиотека Србије водиће пројекат дигитализације ромске културне баштине на тлу Европе за потребе Европске библиотеке (ТЕЛ), у чијем Управном одбору седи и управник НБС. „У сарадњи са Фондацијом Next Page из Бугарске, НБС ће координирати и организовати читав посао, и баш као што радимо на српским колекцијама у оквиру Европске библиотеке, радићемо и на стварању ромских колекција”, истиче Сретен Угричић.

Премијера у Театру „Јоаким Вујић”

Крај позоришне сезоне у крагујевачком Театру „Јоаким Вујић” обележен је још једном премијером. На Великој сцени крагујевачког театра премијерно је изведен комад Јана Жена „Слушкиње”, у режији Ивоне Шијаковић из Београда, којој је ова представа била дипломски испит. У

„Слушкињама”, поред познате и признате Горце Поповић (прве глумачке кораке начинила у Крагујевцу), играју и две младе Крагујевчанке – Дарија Нешић и Невена Брзаковић, којима је, као и редитељки Ивони Шијаковић, поменута премијера била дипломски испит. Управник Театра „Јоаким Вујић”, Драган Јаковљевић изјавио је за дневни лист Данас да су „Слушкиње” класично дело авангардне драме, које млади уметници у овдашњем позоришту покушавају да прочитају на нов, модеран начин, примерен њиховом сензибилитету.

Пројекат о питањима миграција унутар Европске уније

Пројекат „Europoly – the European Union Identity Trading Game” београдског уметника Дејана Калуђеровића, који се бави питањем миграција унутар Европске уније, представљен је у Италији, у оквиру годишње изложбе „Уметност у центру”, чији је уметнички директор Микеланђело Пистолето. Пистолето је за овогодишњу изложбу одабрао тему игре, коју је представио и 2002. у Торину, као уметнички директор догађаја који је назвао „Велика социјална игра”.

На изложби која траје до 12. новембра, представљени су пројекти међународних уметника и група који користе игру као средство за истраживање, комуникацију и интервенисање у различитим областима друштвеног живота. Калуђеровић је у инсталацији „Еурополи” трансформисао познату игру „монопол” у лавиринт у којем су путеви и процедуре увек несигурни, попут могућности добијања или губитка држављанства, углавном одређене случајношћу. Калуђеровић је развио „Еурополи” уз подршку Европске културне фондације и Лав Диференце, уметничког покрета за интермедитеранску политику. Осим његовог, изложба обухвата и радове чији су аутори Емилио Фантин, Беатриче Катанзаро и Мишеле Фонтана, Рафаеле Де Грот, Андреја Кулунчић, Биг Хоп, Михаел Асхауер и други.

...И

ТАЧКА

Песник М. филозофира о близини и даљини

У јулском предвечерју песник М. је с планинског узвишења посматрао свој град, удаљен, а ипак тако близак, као да је само његов, играчка на длану, и одједном, без икаквог ваљаног разлога, осетио силну глад за животом, за свим оним што је могао, а пропустио да учини и проживи у Б, најлепшем и најружнијем граду на овоме свету, и том нагло надошлом осећању посветио следећу песму:

*Близу и далеко
Кад нам се приближи
далека даљина
а удаљи све
што некад близу беше
и кад све незнање
прерасте у знање
када све нејасно
одједном
постане јасно
још увек није касно
да схватимо живот
и свет
као редак
планински цвет
да удахнемо
боје и лепоту
осетимо земљу
ваздух ватру и воду
и од њих у себи
саградимо град
да нас испуни
до врха постојање
то нам је храна
за дуго путовање*

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Врло повољна акција**

Главна тема прошле недеље у Србији jeste тзв. Акциони план за окончање сарадње с Хашким трибуналом, који би српској влади могао да донесе наставак преговора са Европском унијом, упркос нерешеном случају Ратка Младића. Из Брисела су чак стигле најаве да би Европска комисија већ у септембру могла да настави прекинуте преговоре са Србијом, само ако Акциони план буде „довољно убедљив и конкретан“.

Поред Комисије неопходно је да се о свему позитивно изјасни и Хашки трибунал, из којег је, пак, стигла порука да су они „више за акцију, а мање за планирање“. Шта ће европски званичници рећи чућемо ускоро, јер ће Војислав Коштуница свој План представити у Бриселу (17. јула), на маргинама састанка Савета министара ЕУ. Званичници у Бриселу, наиме, надају се да би Младић могао да буде пребачен у Хаг пре евентуалних превремених избора у Србији који би, како се наводи, могли да буду одржани у новембру. На Западу, такође, верују да је Коштуница сада решен да ухапси Младића, а не само да покуша да испослужује његову добровољну предају.

На другој страни, сарајевски „Дневни аваз“ тврди, позивајући се на „више поузданих извора“, да би Босна и Херцеговина, заједно са Србијом и Црном Гором, можда и до краја јула могла да добије шансу да буде посматрач или чак условни члан програма НАТО-а Партнерство за мир. Саговорници „Дневног аваз“ наво-

де да је највећи разлог за „попустљивост“ Запада према Србији, БиХ и Црној Гори – Косово. „Србија, након одласка Црне Горе и предстојећег губитка Косова, постаје 'рањена звер' Балкана. Либералне и прозападне снаге у Србији суочене су са све већим падом популарности и мора се размотрити начин да се то заустави. Отварање врата за европске и евроатлантске интеграције могло би променити ситуацију“, каже дипломата који је тражио анонимност.

Српски медији, међутим, пишу да се баш у вези с питањем Косова последњих недеља ствари мењају. Неки западни аналитичари који су, наводно, до пре свега неколико месеци били уверени да ће Косово до краја године бити независно, сада помињу и неке друге могућности, па чак и поделу покрајине, коју је Контакт група, као и Влада Србије, одбацила као могућност. Као главни разлог за напрасно помањкање убеђености у Београду се помиње став Русије, која је неколико пута јавно рекла да решење мора бити договорено и да Запад не може Србији да наметне било које решење које њој не одговара. Пошто је чланица Контакт групе и стална чланица Савета безбедности, позиција Русије не може да се пренебрегне, поготово што још једна стална чланица Савета безбедности има исти став. Кина је, наиме, одлучила да, што се Косова тиче, потпуно подржи позицију Москве.

И на крају, да не заборавимо шта кажу они који нису склони романтичним представама о стварности. Ти и такви, дакле, сматрају да је Србија мала земља, а да су Русија и САД велике силе. И да се став Москве преко ноћи може променити, само ако из Вашингтона стигне нека примамљива понуда. Уосталом, не би било први пут да нас Руси оставе на цедилу.

ТЕКУЋА ТРАКА**Скупови у част Николе Тесле**

Поводом 150 година од рођења Николе Тесле широм света, од Перта у Аустралији, Београда, па до родног Смиљана, одржано је више манифестација у част славног научника. Председник Србије Борис Тадић заједно са својим домаћинима председником Хрватске Стјепаном Месићем и премијером Ивом Санадером, био је на свечаности у Смиљану. Том приликом у Теслином родном селу откривен је Споменик Николи Тесли. Онај стари је, да подсетимо, срушен за време тзв. Домовинског рата.

Емотивни говор Карле дел Понте

Судско веће Хашког трибунала прекинуло је на почетку суђења седморици официра Војске Републике Српске за геноцид и злочине у Сребреници, говор главне тужитељке Карле дел Понте пошто је оценило да она, противно ранијем налогу већа, држи уводну реч служећи се „емоцијама“. „У мом говору нема емоција, уопште нема – то су само чињенице“, назначила је Дел Понтеова, повишеним гласом и гестикулирајући, што је међу посматрачима изазвало смех.

Светска баштина у опасности

Пећка патријаршија, Грачаница и црква Богородица Љевишка у Призрену уписане су на Листу Светске културне и природне баштине, на 30. заседању Унесковог Комитета за светску баштину у главном граду Литваније Виљнусу. Под заједничким називом „Средњовековни споменици на Косову“, као екстензија манастира Дечани (који је на Листи од 2004. године), та културна добра истовремено су стављена и на Листу Светске баштине у опасности, ради обезбеђивања њихове адекватне и целовите заштите. Поред те споменичке групе, у Србији се налазе још два споменика Светске баштине – Стари Рас у Сопоћанима и манастир Студеница.

Израел не обара палестинску владу

Израелски премијер Ехуд Олмерт изјавио је прошле недеље да Израел неће покушавати да обори палестинску владу коју предводи Хамас, али да су лидери те групе директно умешани у тероризам. „Немамо неку нарочиту жељу да обарамо владу Хамаса. Имамо жељу да зауставимо тероризам над израелским народом“, изјавио је Олмерт. Израелски премијер такође је одбацио критике међународне заједнице на рачун израелске офанзиве у појасу Газе. Према Олмертовим речима циљ војне акције jeste да се изврши притисак на Палестинце да ослободe отетог израелског војника, као и да се зауставе ракетни напади на циљеве у Израелу.

Нови масакр у сунитском предграђу Багдада

У Јихаду, сунитском предграђу Багдада, у близини аеродрома припадници шиитске милиције убили су прошле недеље најмање 40 људи, углавном сунита, чиме су поново оживели страхови од избијања грађанског рата. Сведоци су изјавили да су наоружани нападачи, од којих су неки били и маскирани, поставили блокаду на главном путу у Јихаду када су заустављали све аутомобиле и легитимисале возаче. Они који су имали сунитска имена убијени су, а шиитима је пролаз био слободан. Крвопролиће је трајало неколико сати, изјавио је Алаа Маки, портпарол ирачке исламске партије, једне од главних сунитских партија. За најновија убиства недужних цивила Маки је оптужио Махди армију, шиитску милицију лојалну Моктаду ал Садру.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Акција руских снага безбедности у Ингушетији

Ликвидиран Шамил Басајев

Лидер чеченских побуњеника Шамил Басајев убијен је прошле недеље у специјалној операцији руских снага безбедности у Ингушетији, изјавили су руски обавештајни званичници. Басајев се терети за бројне терористичке нападе у Русији, укључујући и опсаду школе у Беслану 2004.

Шеф Федералне службе безбедности Николај Патрушев пренео је током сусрета с руским председником Владимиром Путином да је Басајев убијен у ноћи између недеље и понедељка у Ингушетији, републици која се граничи с Чеченијом. Патрушев је рекао Путину да је у операцији убијено још неколико побуњеника.

Убиство Басајева руски председник је назвао „заслуженом казном“ за терористичке нападе као што је био Беслан и многи други. Путин је

Дан жалости у Русији

У Русији је прошле недеље обележен Дан жалости у знак помена на жртве авионске несреће у сибирском граду Иркутску. У свим градовима заставе су биле спуштене на пола копча, у црквама су одржане посебне молитвене мисе, док је на телевизијама емитована само озбиљна музика.

Државно тужилаштво је саопштило да се разматрају три верзије узрока несреће: техничка неисправност авиона, тешки метеоролошки услови и могућа грешка пилота. У авиону се налазило 195 путника и осам чланова посаде, од којих је удес преживело 72. Број поинулих је 131. Најмање 12 путника у авиону били су странци из Белорусије, Пољске, Кине, Немачке и Азербејџана.

Ударац за побуњенике

Убијени лидер чеченских сепаратиста Шамил Басајев налазио се у једном од аутомобила који је пратио камион са експлозивом, а који је дигнут у ваздух, наводи РИА Новости позивајући се на полицијске изворе у Ингушетији. Алу Алканов, председник проруске владе Чеченије, изјавио је да ће убиство лидера побуњеника вероватно „непоправљиво поткопати чеченски побуњенички покрет“.

додао да је упркос убиству Басајева, претња од терористичких напада и даље висока. Шеф Федералне службе безбедности је додао да за ликвидацију Басајева „треба захвалити руској обавештајној служби у иностранству“.

Чеченски премијер Рамзан Кадилов изјавио је да вест о убиству вође чеченских побуњеника Шамила Басајева представља „велику срећу за читав чеченски народ и Русију“, изражавајући истовремено жаљење што није био у прилици да га лично убије.

Убијени лидер чеченских сепаратиста Шамил Басајев налазио се у једном од аутомобила који је пратио камион са експлозивом, а који је дигнут у ваздух, наводи РИА Новости позивајући се на полицијске изворе у Ингушетији. Алу Алканов, председник проруске владе Чеченије, изјавио је да ће убиство лидера побуњеника вероватно „непоправљиво поткопати чеченски побуњенички покрет“.

Басајев је био један од најпознатијих лидера чеченских побуњеника и најтраженији човек у Русији због тероризма и масовних убистава, а САД и УН су га 2003. године укључиле у списак међународних терориста. Други лидер побуњеника Дока Умаров обавезао се прошлог месеца да ће побуњеници постепено смањити нападе против руских снага. На Интернет сајту чеченских сепаратиста наводи се да су „окупатори“ известили да су у специјалној операцији ликвидирали Басајева, али да се њихова управа за сада „уздржава од било каквог коментара“.

ЕКО

НОМИЈА

Потписан први међународни споразум између Србије и Црне Горе

Добросуседски односи на бази чистих рачуна

Министри финансија Србије и Црне Горе Млађан Динкић и Игор Лукшић и гувернери централних банака две државе Радован Јелашић и Љубиша Крговић потписали су прошле недеље у Влади Србије Споразум о регулисању чланства у међународним финансијским организацијама и разграничењу финансијских права и обавеза бивше државне заједнице. Ово је први међународни споразум који је склопљен између две државе после осамостаљења Црне Горе и да би био пуноважан потребно је да га ратификују парламенти обеју држава.

Како је најављено, црногорски праламент ће то урадити веома брзо јер се Црној Гори жури да аплицира за чланство у свим финансијским организацијама, док ће парламент Србије то учинити тек на јесен, највероватније у септембру, што ничим не доводи у питање чланство Србије од ММФ до Развојне банке Савета Европе, јер је споразумом предвиђено да Србија наставља чланство у овим организацијама.

Аплицирање Црне Горе у свим финансијским организацијама коштаће ову државу 1,5 милиона евра, али договор око поделе финансијске имовине добијене у процесу сукцесије практично ће покрити највећи део ових трошкова, потврдио је Игор Лукшић. Обе државе сагласиле су се да се део девизних резерви и злата које је СРЈ добила у том процесу подели тако што ће 94,12 одсто припасти Србији, а 5,88 одсто Црној Гори, док су дугови већ разграничени. Србија има дуг према свету у износу од 8,8 милијарди евра, укључујући и око 600 милиона евра нерегулисаних

Девизне резерве 6,8 милијарди евра

Укупне девизне резерве Србије износе 6,8 милијарди евра, саопштила је прошле недеље Народна банка Србије. Девизне резерве на крају јуна достигле су 6,3 милијарде евра, док је код пословних банака било 433 милиона евра. У првој половини године резерве су повећане за 1,4 милијарде и обезбеђују покривеност новчане масе од 368 одсто. Прошлог месеца је извршена и превремена отплата четвртине дуга ММФ од 190 милиона евра, инокредиторима је исплаћено 42,9 милиона евра, а по основу старе девизне штедње и Зајма за привредни препород 56,9 милиона евра.

обавеза према Либији, Кувајту и Кини, док је дуг Црне Горе око 750 милиона евра.

Представници обеју држава изразили су велико задовољство што је посао на усаглашавању ставова у веома кратком року од само три недеље успешно завршен чиме је, како је оцењено, ЕУ и свету послата порука да ће се добросуседски односи двеју држава успешно надале развијати, али на бази чистих рачуна и да ће и сва преостала питања раздруживања бити одговорно и брзо решена. У прилог томе иде и најавља министара финансија Србије и Црне Горе о веома брзом постављању сагласности око исплата пензија грађанима Србије који живе у Црној Гори и грађанима Црне Горе који живе у Србији.

Питање исплате старе девизне штедње није предмет овог споразума, али је, како је објаснио Лукшић, договорено да Влада Црне Горе преузме исплату обавеза оним грађанима који још то право нису остварили јер су штедели у банкама у Србији, а нису њени држављани. „Гранични” случајеви, а таквих има и у односима са другим бившим чланицама СФРЈ, биће решавани у наставку процеса сукцесије.

КРИВО

ОГЛЕДАЛО

Позивам вас, уважени представници водећих земаља слободног и демократског света, да за тренутак покушате да сопствену домовину замислите у положају државе од које се тражи да једној агресивној етничкој групи (која, узгред речено, већ има у непосредном суседству своју државу) просто уступи део земље из којег је нација потекла, и који је у историји везан за време њеног највећег процвата. Заиста, која би демократска држава на тако нешто пристала? Верујем да делимо заједничко уверење да би то у основи био акт принуде и правног насиља, и нема те демократске државе која би се са таквим поступком могла помирити. На основу изложеног, уверен сам да можете са дубљим разумевањем да сагледате неодрживост захтева за независност јужне српске покрајине. И молим вас да не заборавите стару истину да рђави историјски обрти имају тенденцију да се понављају, као и да ниједан човек и ниједна држава никада нису острво за себе.

Војислав Коштуница,
српски премијер

(одломак из обраћања Савету безбедности)

Треба поштовати принципе реалности, а реалност је да у тој покрајини 90 одсто људи жели независност. Мислим да треба бити свестан тога да међународно право није савршено нити дефинитивно, оно еволуира и мора да прати реалности и промене у перцепцији те реалности од стране међународне заједнице. Тако да можете на крају ове године, или не знам ни ја кад, имати једну нову одлуку тог истог Савета безбедности која ће такође имати међународну правну вредност и која ће можда бити различита од Резолуције 1244, а узимаће у обзир неку нову ситуацију и нову перцепцију неке ситуације.

Иг Перне,
амбасадор Француске у Србији

СРПСКА

ПОШТА

Сећаш ли се Золи Стелт

Какав би то филм био! Једну малу, скоро невидљиву земљу усред страшне бурне ноћи нападају мали, скоро невидљиви авиони. Авиони су амерички, али унутра нема Американаца, ако не рачунамо њихов дух, а земља је дакако српска, али главни јунак није Србин него син Румунке и Мађара.

Он се зове Золтан Дани, бивши командант 3. дивизиона 250. ракетне бригаде Противваздушне одбране (ПВО). Његова је јединица за време бомбардовања прешла 100.000 километара. Американи су их директно гађали 23 пута – и ништа. Али је зато Золи два пута гађао Американце и оборио их! То је била права сензација, такозвани спектакл – „невидљиви” ловац бомбардер Ф-117А, звани „ноћни соко”, понос и дика америчке „стелт” технологије, лежи забоден на нос у сремском блаву покрај Буђановца. Усред тамне бурне ноћи Феруз пашиа тј. амерички председник Клинтон из сна скочи! У ствари, у Америци је био дан, кад му је Дани покварио сан. Зато је Золи у то време био амерички непријатељ намбрван (бр. 1). Специјална ловачка ескадрила НАТО позната као „Дивља лисица”, задужена за уништавање радарских и ракетних система на земљи, њушкала их и тразала за Данијевом екипом, налазила их на тренутак, пуцала из виси, ал ништа. Онда је Золи свом нишанцију Сенаду (такође српски јунак, али невидљиви муслиман), рекао да притисне дугме и опет им оборио авион, али овај пут видљиви ловац Ф-16.

Једина, дакле, два америчка авиона која су

Срби оборили за време бомбардовања дело су мањинца Золија. Срби, који су у филму на истој страни са Американцима, јер све време хоће да уђу у НАТО, а ови их бомбардују да виде колико су спремни за Партнерство за мир, на крају рата и после проглашења мира имају у рукама мало врућег кромпира – пуковника Золија.

Шта му је то требало да им обара авионе, кад су нас људи само бомбардовали! На велике је муке Золи ставио српске генерале.

Е, мој брале. И онда га ови лепо смене са места команданта јединице и нађу му добар посао референта. Мало је фалило да га одликују, али су заборавили. Што и да га одликују због невидљивих авиона! У филму га, заправо, одликују, али невидљивим орденом Народног хероја. После су га још мало шетали, пребацивали с положаја на положај, не би ли некако заварали траг Американцима, који су их стално запиткивали шта је с оним Золијем, и није ваљда да таквог забушанта још држе у својим редовима. Како ти Срби мисле да уђу у НАТО са тако проблематичним командантом! Онда је Золи видео да је боље да се сам склони у пензију.

Золија сада траже неки Арапи да буде инструктор њихове противваздушне одбране у евентуалном рату против САД. Једна од великих сила, стална чланица Савета безбедности, за исти посао, али против Арапа, понудила му је месечну плату од 40.000 долара и ексклузивни смештај за његову породицу. Али Золи неће. Лепше му је да буде невидљив. У тајштинској кући у селу Скореновац, близу Ковина, меси колаче и развучи коре за пите са вишњама. Написао је мир у пекарском свету. Тренутно ради на невидљивом буреку за америчко тржиште.

Братислав Вељић

УГАО ЗА

СМЕХ

Афоризми

Пажња, пре пуштања уста у рад, укључите мозак.

Ко добро риче, добија лавовски део.

Овде је некад било Панонско море. Сада је мртво.

Бележим све вицеве, јер тешко памтим имена најпознатијих руководиоца.

Савршени злочин је кад против убице не сме ништа да се каже.

Све деобе рађају сеобе.

Док нам је био жив бравар, сва врата су нам била отворена.

Не летимо у облацима, ово је слободан пад.

Марк је говорио о ослобађању рада, али не од резултата.

Зашто нам подмећете кукавичја јаја ако нема те своја.

Многе промене би стварно требало следити, али немамо толико леда.

Кад је систем ван памети, pamетни морају ван.

У руководству су све познате личности. Нема ни једног Незнаога јунака.

Српски језички камп „Вук Караџић” у Балатонфењвешу

Састави ученика

5. разреда

Језички камп у Балатонфењвешу

Први дан највише су ми се свидела светла која ноћу осветљавају Балатон. Други дан смо ишли на занимање и упознали наше учитељице Анђу Миловановић и Љубинку Георгијевић. У среду смо ишли у Секешфехервар где смо посетили лепу цркву и шетали се градом. У петак смо имали главне пробе, а увече смо јели роштиљ који су нам спремале наставнице. После вечере смо добили лубенице. Данас је субота, седим у клупи и пишем састав о најлепшим доживљајима у кампу. Надам се да ће и овај дан бити супер. Нажалост сутра идемо кући. Ја ћу и следеће године доћи у Балатонфењвеш.

Кинга Пајко

Српска школа – Батања

Мој најлепши доживљај у кампу

У овом кампу има доста одличних и занимљивих доживљаја, а један од таквих је када сам са другарима био у огромној, величанственој играоници. Прво смо купили жетоне за игре које су биле тамо, а онда испробали све. Највише ми се свидело пуцање из ласерског пиштоља, игра стоног хокеја са паком и билијар. Када смо изашли из играонице купили смо шећерну вуну и појели је у сласт. Ја сам купио вуну од малине, јагоде и зелене јабуке. Док смо се сладили шећерном вуном, шетали смо се крај језера Балатон и дивили се његовој лепоти. Убрзо смо у језеру видели пуно малих змија којима је глава вирила из воде и схватио сам да траже храну. После неког времена видео сам једну змију која је држала рибу у устима. То је био крај овог узбудљивог доживљаја који се догодио на језеру Балатон.

Петар Аранитовић
*ОШ „Мила Ђ. Милићевић”
Београд*

Мој најлепши доживљај у кампу

Ове недеље сам био у језичком кампу у Балатонфењвешу. Најлепши догађај ми је био када сам играо финале у фудбалу.

Било је врло напето. На полувремену резултат је био нула-нула. Чак сам у току утакмице морао да пливам по лопту, јер је упала у Балатон. На почетку другог полувремена је противник био бољи, али смо схватили да морамо да прикупимо сву снагу и „да се освестимо”, па смо почели са жестоком игром.

На крају утакмице и даље је било нула-нула што је значило да ће следити продужеци.

Имали смо много шанси, три пута сам погодио стативу. И поред велике жеље ништа нам није улазило у мрежу. Да би одредили победника

шутирали смо пенале. Нажалост мој друг је промашио гол и ми смо изгубили. Нисам био тужан, јер смо одиграли једну одличну утакмицу. Ја много волим фудбал и због тога су сви моји леви доживљаји везани за спорт.

Сигуран сам да ћу и следеће године доћи у камп.

Ален Рамадани
Српска школа – Будимпешта

Састави ученика 3. и 4. разреда

Како се проводим у кампу на Балатону

Време није баш као што сам очекивао, али у кампу је све друго одлично.

У осам сати се будимо и крећемо на доручак. Доручак је одличан. После тога су језичка занимања. Њих воде учитељице Мирјана Живић и Олга Гујаш. После тога је хор на којем учимо разне песме. Затим је моје омиљено занимање, драмска секција. Ту учимо да глумимо и играмо се разних игара. После тога идемо на ручак, а онда су спортске секције. Спорт ми иде као што сам очекивао. Победио сам у фудбалу и добио утакмицу у стоном тенису. Надам се да ћу тако и наставити.

Онда идемо на вечеру, а после вечере је плесачница или неки други програм.

Мени је у кампу одлично, а мислим и вама.

Синиша Угринић
Београд

Живот у кампу

У кампу је јако занимљиво и увек се нешто дешава. Кад устанемо свако јутро се срећујемо, а онда идемо на доручак. Затим следе језичка занимања. На њима разговарамо, радимо разне језичке вежбе и забављамо се.

После језичких занимања и малог одмора следе драмска и ликовна секција. После њих су спортске секције. Сваке вечери у пола осам имамо састанак, а онда је вечерњи програм. У кампу сам упознао нове другове. У соби сам са Чаславом и Дином. Са њима сам се у кампу лепо дружио. Играли смо се по цео дан и уживали. Мени је у кампу јако лепо и пријатно се осећам.

Дејан Остојић
Копривница

Поново у кампу у Балатонфењвешу

У осам сати треба да устанемо. После идемо на доручак, а онда на језичка занимања. На хору смо до дванаест сати. Затим почиње мали одмор, а онда идемо на ручак. У четрнаест часова идемо на спортове где можемо играти: фудбал, кошарку, стони тенис или шах.

После идемо на вечеру, а после тога на вечерњи договор. После њега је вечерњи програм. На спавање идемо око десет сати.

Мени се свиђа овде у кампу и волео бих опет да дођем.

Милош Рус
Деска

Шта ми се свиђа у кампу

Моје име је Роли. Ја волим фудбал. Сваки дан имали смо фудбалске утакмице у којима сам уживао. На Балатону је лепо купање. Уживамо до миле воље.

Била је игранка и сви смо играли. Ручак је увек супер. И на занимањима је лепо. Причамо, цртамо, играмо се.

У кампу је било лепо и волео бих опет да дођем.

Роланд Пајко
Српска школа – Батања

Јулијада у Десци

23. јула у црквеној порти

– у 10 сати света литургија у месној православној српској цркви
– у 12 сати народно весеље у порти цркве
уз учешће оркестра „Банат” и оркестра „Банатске Лале”

Будимпештаски фестивал

„Трг – музика – филм”

испред Парламента на Кошутовом тргу

од **10. јула до 6. августа**

сваког дана од **13.00 до 22.00 сата**

бесплатне пројекције филмова

На репертоару су филмови за децу, позоришна, класична и музичка остварења

Слава храма

св. Архангела Гаврила у Калазу

одржаће се 26. јула (у среду)

– у 10 сати света литургија
– у 15.30 сати вечерње, резање колача и освећење кољива
– у 20.00 сати бал у Сеоској кући, госте ће забављати Кићо и његов оркестар

Концерт Ансамбла Вујичић

25. јула у Печују на „Бачком фестивалу”
Pécs, Diákfesztivál

„Sziget” фестивал 2006.

9. август, у 19.45 сати –

наступ оркестра **Бобана Марковића** – велика позорница

10. август, у 20.00 сати –

Горан Бреговић – Wedding and Funeral Band – велика позорница

Семинар хармонике

У Сантову крајем јула 2006. године
(тачан термин по договору)

Под руководством МИЋЕ ЈАНКОВИЋА (Нови Сад)
по први пут се организује табор хармоникаша у Сантову.
Детаљне информације могу се добити од 3. јула
на телефоне ССМ: 06 1 3315345; 2690636.
Пријаве слати писмено на факс: 06 1 2690638 или
на адресу Самоуправе Срба у Мађарској
1055 Будимпешта, Ул. Фалк Микше бр. 3.

Презентација јужнословенских традиција

у Сентандреји 23. јула 2006.

Целодневни програми на отвореном простору
Szentendre, Skanzen

Обавештење

Летња пауза у Библиотеци ССМ
од 1. до 18. августа 2006.

ХП Дан села у Сантову

одржаће се 29. и 30 јула 2006.

29. јули, субота

– у 8.30 сати мали фудбалски турнир на спортском терену
– понуда разноврсних српских специјалитета
– у 9.00 сати разноврсни програми за децу
– у 18.00 сати отварање изложбе сликара Михаља Белецког
– у 19.00 сати Културни програм: наступају Женски хор „Шуговица” из Серемле и КУД Весели Сантовчани
– у 21.00 сати концерт ђака бајске гимназије
– у 22.00 сата наступ плесачке групе из Вашкута
– у 23.00 сата трбушни плес – представља се Зита Веделек
– у 24.00 сата – диско

30. јули, недеља

Аматерска трка спрегова

Илинданска прослава у Чобанцу

30. јула (у недељу) 2006.

у 9.30 сати богослужење на Бунарчићу

Након тога следи пригодан програм у црквеној порти

Илијина вода у Будимпешти

2. августа (среда) 2006.

Пештански Срби су још пре Велике сеобе имали своје ходочасно место, „Илијину воду”

Сваке године на дан св. пророка Илије излазили су на извор где се обављало водоосвећење.

Вечерње почиње у 19.00 сати

(Адреса: Budapest, IX Korányi Sándor u.3. – Ludovika tér)

Фото конкурс 2006

У оквиру серије фестивала „Глас Балкана”
КУД „Глас Балкана” расписује конкурс

Тема фотографија: Уметност Балкана

Могу се послати фотографије које носе карактеристике многобојности Балкана (музика, плес, примењена уметност, гастрономија, пејзаж)

Награде: поклон пакети повезани са фотографском струком
Најуспешније фотографије биће изложене за време фестивала у Будимпешти и у осталим градовима.

Награђени ће бити информисани путем e-mail-a.

Фотографије се могу послати на ЦД-у или путем e-mail-a, у формату JPEG, у величини 600X400

Може се послати максимум 10 фотографија

Адреса: 1111 Budapest, Bartók Béla út 36-38. I/3: balkanhangja@enternet.hu

Конкурсна пријава треба да садржи:

Тачно име, адресу, e-mail адресу, телефон

Наслов фотографије

Тему фотографије

Тип фотоапарата

Рок предаје конкурса: 31. јули 2006.

Информације: тел. 06-20-2067-135, 06-20-444-3344

СНН

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес КфТ. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководилац: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Јеромонах Никодим (Богосављевић)

Православна култура и Запад (7)

Фото: Иван Јакимић

У ситуацији када човек не зна којим путем даље да крене, не преостаје му ништа друго до да се врати на почетак. Тако се и ми морамо вратити на изворе бистре воде. Будући да је Бог у кога верујемо, Христос са Својим Оцем и Светим Духом, неуништив, то је наша Црква поново у ситуацији да размишља о обнављању аутентичне православне културе. Током XX столећа, и нарочито у његовој другој половини долази до обнове православног богословља, затим богослужбеног живота, монаштва, градитељства, што је повољна основа за назначени процес. Свакодневно повећавање верних који долазе у храмове на то упућује и обавезује. Модел те обнове је врло једноставан: деца и млади који се у Цркви рађају и одрастају, сутра ће своје дарове од Бога добијене охристовити, тако да ћемо имати (а већ их и сада имамо) православне лекаре, научнике, полицајце, књижевнике, уметнике свих врста, војнике, спортисте итд, итд. За стварање самосвојне културе потребан је неопходни минимум стваралаца, као и организација која их обједињује на локалном и општем плану. Већ у овом тренутку имамо велики број уметника, песника, сликара, музичара, који се окупљају на све већем броју саборавања у портама наших манастира и градских храмова. С обзиром да не постоји самодовољно стваралаштво, већ оно по својој природи има потребу за објављивањем, то треба трагати за свим начинима за оглашавање и прослављање Христове победе над ђаволом и смрћу. То је наш дуг према нашем Спаситељу, али и обавеза према онима који за ову благу вест још нису чули. Занемаривање или бојкотовање постојећих

медија је неодговорност према Божијим открићима и даровима, без обзира што их други народи и културе злоупотребљавају. У прилици смо да кажемо да поред задовољавајуће издавачке делатности и приличног броја црквених часописа, радује и наше брзо укључивање у савремене електронске медије, као што су веб представљања на интернету. Нажалост, имамо само два црквена радија, и само једну локалну телевизију, и чини ми се, да све наше снаге, знање и моћи морамо сабрати око отварања једног квалитетног телевизијског програма, који би требало да покрије што већи број простора који насељава наш народ, са неопходним укључивањем у сателитску понуду. У овом моменту ово питање је од пресудне важности за црквену мисију, јер је телевизија најпродорнији и најсложенији медиј, који пружа изобиље простора и пуну ефикасност поруке.

С обзиром да је западна култура тоталитаристичка, искључива, и да не трпи другачије искуство и идентитет, ми знамо да је наш посао сведочења тежак: „Култура Европе“, као основа, једина реална и перспективна основа моћне и уједињене Европе (западне и централне), може да се гради само разбијањем сваке друге могуће основе: рецимо православне, или исламске, на исти начин како

је, хладним ратом, већ разбијена она комунистичка“ (Видовић). Међутим, што је тама гушћа, потреба за светлом је већа. Глад човека запада за Богом је нескривена, као што сведочи овај запис из савременог америчког романа: „Дакле, ево моје тајне: Говорим вам отвореним срцем за које сам сумњао да ћу га икада повратити, па се молим да сте ви у својој тихој соби док слушате ове речи. Моја тајна је да је мени потребан Бог – да сам болестан и не могу дуже да издржим сам. Потребан ми је Бог да ми помогне да дајем, пошто изгледа да ја више нисам у стању да дајем; да ми помогне да будем љубазан, пошто изгледа да ја више нисам способан за љубазност; да ми помогне да волим, пошто изгледа да ја немам више способност да волим“ (Копланд). „Модерни човек чезне за оним што се налази иза „јуридичког“: он чезне за „есхатолошким“, а то значи за Царством Божијим“ (Шмеман). Зато ми немамо права да ћутимо и да не стварамо, уздајући се у Божију помоћ. Наш оптимизам гајимо на Христовом обећању да ни врата паклена неће надвладати Цркву (Мт. 16, 18). Мото стварања, тачније, обнављања наше православне културе треба да буде: Ново вино у мехове нове (Мт. 9, 17), при чему ћемо ново вино правити по старим, добрим и провереним рецептима, а мехови могу бити и ме-

дији западне културе, јер садржај одређује и преображава форму. „Уобичајено је да Црква у области јавног деловања користи постојећа техничка средства и прати цивилизацијске токове настојећи да очува традицију и духовно благо, али прихватајући својеврсну поетику модерног доба и технолошког напретка, како би креирала своје присуство у жижи друштвеног живота“ (Васиљевић). Хришћанска култура је непрекидни спој старог и новог: старе истине и њеног новог саопштавања; ми бисмо тај спој назвали конзервативним модернизмом. Метод позајмљујемо од апостола Павла: „Јер будући слободан од свију, свима себе учиних робом, да их што више придобијем. И постадох Јудејцима као Јудејац, да Јудејце придобијем; онима који су под законом као под законом, да придобијем оне који су под законом; онима који су без закона постадох као без закона, премда нисам Богу без закона, него сам у закону Христову, да придобијем оне који су без закона. Слабима постадох као слаб, да слабе придобијем; свима сам био све, да како год неке спасем“ (1. Кор. 9, 19-22). Младим генерацијама о Христу морамо говорити на нов начин, ако желимо да нас разумјеу. Тако је било и на почетку стварања ранохришћанске и византијске културе, сазидањем на рушевинама грчко-римске цивилизације. Они нису биле у потпуности нове, већ су настале тако што су Духом своје вере преобразиле философске и уметничке јелинске форме, па се зато може говорити о „христијанизацији хеленизма“ (Флоровски). О методи Светих отаца протојереј А. Шмеман каже: „У ствари, Оци су управо и говорили „језиком свог времена“, и то много боље и доследније него што ми данас говоримо језиком нашег времена. Међутим, они су, служећи се „језиком свога времена“, мењали само значење тог језика, преображавајући његово „семантику“ и претварајући га у инструмент хришћанског мишљења и делања“ (Шмеман). О. Георгије Флоровски суштину византијске културе види у прихватању „културних вредности и њиховом превредновању. Тако се и данас форме медијског и културног израза могу истим Духом хришћанства преобразити и избавити од пропасти. (. . .)

И на крају подсећање: православна култура би требало да у себи има дух и укус смирења, покајања, целомудрности и љубави. На нама је да створимо једну светлу, крстоносну, васкрсењску, радосну, богочовечанску културу, и да њом, тј. Христом, развејемо густе облаке усамљености, страха, безизлаза и незнања у којима се губи култура Запада. То је наш дуг према Ономе који нас је задужио – према Христу, и према свету који „сав у злу лежи“ (1. Јов. 5, 19). Православна култура треба да свету понуди алтернативу, другачији пут, треба да посведочи да излаз из лавиринта савремене цивилизације постоји, и да у средишту света није Минотаур – бог смрти који се храни људским животима, већ Христос – Творац и Обновитељ истинитог живота.

Старац Јефрем Катунскијски Речи поуке

Оче, не тако. Ти треба сам себе да поправиш, а не да чекаш на друге. Треба да се подметнеш да те сви газе. Онда си у реду. У супротном... Треба да се наоружаш трпеливошћу. То је пут Крста.